

IV. SINIF ÇEEİ BÖLÜMÜ ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKA DERSİ

Konu: Dünya Ticaret Örgütü'nün Gündeminde Sosyal
Politika

Prof.Dr. Şenay GÖKBAYRAK

senay.gokbayrak@politics.ankara.edu.tr

DTÖ'nün Temel İlgileri

- DTÖ sahanın yeni oyuncusu ve faaliyet ve politikalarıyla ulusal sosyal politika gündemini etkiliyor.
- 1994 yılında Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS)
 - DTÖ, DB ile IMF tamamlayıcı şekilde hizmet ticaretinde uluslar arası düzenleyici çerçeve sağlamaktadır.
 - Ticarete ilişkin fikri mülkiyet hakları ve ticari uyuşmazlıkların çözümüne ilgilendirilmiştir.
 - Sermaye akımlarının liberalleşmesiyle birlikte küresel ticaretin artışını sağlayarak küresel zenginliği artırmaya çalışmaktadır.
 - Bu noktada hizmet ticaretini engelleyen ticari olan/olmayan bariyerlerin kaldırılmasıyla ilgilendirilmiştir.

DTÖ'nün Gündeminde Sosyal Politika

- Ticari anlaşmalara sosyal hüküm konulması
 - Serbest ticaretin çalışma standartlarını aşağıya çekerek dibe doğru yarış başlatma tehlikesi
 - Bu tehlikeyi önlemek için işgücü standartları gelişmiş ülkeler ile sendikaların ticari anlaşmalara sosyal hüküm koyma isteği
 - Uluslararası ticarete rekabeti ucuz emek üzerinden sağlamaya çalışan gelişmekte olan ülkeler ile işverenlerin sosyal hükme karşı olmaları,
 - ILO'nun temel standartlarının benimsenebileceği ama bu standartların koruyucu amaçlarla kullanılamayacağı yönünde uzlaşma oluşması ???
 - Çakışan ve farklılaşan çıkarların süregelen tartışması

GATS ve Kamu Hizmetleri-I

- GATS'ın başta sağlık hizmetleri olmak üzere temel kamu hizmetlerinin sunumunda kamuyu dışlayan etki yaratıp yaratmadığı
- Bu bağlamda GATS'ın temel kamu hizmetlerinin piyasaya açmanın bir aracı olarak eleştirilmesi

GATS ve Kamu Hizmetleri-II

- GATS kapsamında sunulacak hizmetlere ilişkin hükümetlerin taahhüt listesi vermesi dolayısıyla her hizmetin GATS kapsamında yer almaması.
- Yabancı sunumculara rekabete açılacak hizmetlere ilişkin taahhüt listesi
- Rekabetçi sunuma açılan hizmetlerde yerli ve yabancı sunumcu arasında ayırım yapılamaması.

GATS Kapsamında Hizmet Sunum Biçimleri

- Sınırlar arası arz (Telefon hizmetleri, tele tıp, internet satışları gibi)
- Yurt dışında tüketim (Turizm hizmetleri)
- Ticari varlık (Bir başka ülkede şube açma)
- Gerçek kişilerin hareketi (Modeller, doktor, hemşirelerin bir başka ülkede geçici hizmet sunumu)

GATS ve Kamu Hizmetlerinde Piyasalaşma-I

- GATS'ın ulusal sağlık hizmetleri gibi alanlara uygulanıp uygulanmayacağı tartişması
- Resmi makamların söz konusu kamu hizmetlerinin GATS kapsamı dışında olduğuna ilişkin görüşleri
- Buna karşılık GATS'ın sınırlı kamu hizmeti tanımı
 - Hiçbir şekilde ne ticari ne de rekabet içerisinde sunulan hizmet

GATS ve Sağlık Hizmetlerinde Piyasalaşma

- Kamusal hizmetlerin sunumunda Yeni Kamu Yönetimi anlayışı bağlamında rekabetçi sunum uygulamaları
- Uluslararasılaşan sağlık piyasası
 - Gelişmekte olan ülke pazarlarına giriş isteği
 - Yeni teknolojilerin girişi
 - Gelişmekte olan ülkelerin sağlık hizmetlerine yönelik düzenleyici çerçeve ihtiyacı

GATS ve Sosyal Güvenlik

- Kamu sosyal güvenlik programlarının GATS kapsamında olmaması ???
- Sosyal güvenlik sistemlerinde paradigmatik reformların rekabetçi sunumu ortaya çıkarması
 - Özel emeklilik programları
 - Özel sağlık sigortaları

GATS ve Eğitim Hizmetleri

- Tartışmalara rağmen hizmet ticaretinin dört biçiminin eğitim alanında yaygınlaşması
 - Online, web tabanlı kurslar ve eğitim
 - Yurt dışında eğitim ve yabancı ğrenci sayısında artış
 - Deniz aşırı kampüslerin sayısında artış
 - Eğiticilerin sınırlar arası dolaşımında artış
 - Eğitimin küresel bir sektör halini alması

Fikri Mülkiyet Hakları

- İlaçlar ve üretim süreçlerine yönelik olarak fikri mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin küresel anlaşma.
- Eş değer ilaç üretimine gelişmiş ülke ilaç üreticilerin sıcak bakmaması ve dolayısıyla ticarete fikri mülkiyet haklarının korunması yönündeki lobi faaliyetlerini artırmaları
- Buna karşılık az gelişmiş ülkelerin özellikle pandemi durumlarında kullanılacak ilaçlara yönelik –zorunlu lisansların kaldırılması; paralel ithalat; farklılaştırılmış fiyat uygulaması ve BM bünyesinde küresel fonlardan ilaçların karşılanması gibi- fikri mülkiyet hakları uygulamasının esnekleştirilmesi

DTÖ ve Nasıl Bir Sosyal Politika

- DTÖ standartlarının devletler taahhüt verdiği ölçüde minimalist bir sosyal politika anlayışını gündeme getirmesi
- Refahın yaratımı ve dağılımında piyasaya tanınan rolün ön plana çıkışı

Temel Kaynak

Deacon, Bob. (2007), *Global Social Policy*, Sage Publications, İlgili Bölümler

Ayrıntılı sorularınız için

senay.gokbayrak@politics.ankara.edu.tr